

М. Д. Мога

**Корекція
моторної сфери
дітей раннього віку
зі спастичним синдромом**

УДК 376-056.29:796.011.3(043.3)

ББК 74.100.54

M74

ПД9477

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол №4 від 31.10.2019 р.).

Рецензенти:

Синьов В. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри психокорекційної педагогіки, дійсний член НАПН України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;

Вихляєв Ю. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри біобезпеки і здоров'я людини, Національний технічний університет України («Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»);

Глоба О. П., доктор педагогічних наук, професор кафедри ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

Мога М. Д.

М 74 Корекція моторної сфери дітей раннього віку зі спастичним синдромом / М. Д. Мога. – Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. – 444 с.

ISBN 978-966-949-207-4

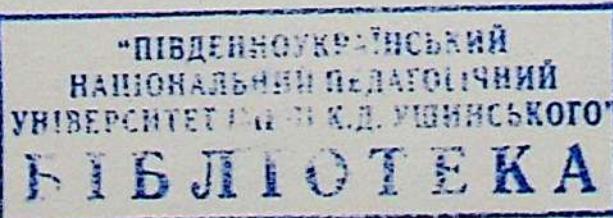
У монографії розглядаються теоретичні та методичні основи сучасного стану корекції моторної сфери у дітей раннього віку зі спастичними формами парезів засобами фізичного виховання. Передусім ідеється про різні види спастичних рухових порушень церебрального та спінального рівнів. Саме ця категорія дітей з нейроортопедичною патологією посідає провідне місце, і це стосується не лише дитячого церебрального паралічу. Достатньо поширеними стали відносно невиражені центральні (пірамідні) церебральні та спінальні парези, що спостерігаються навіть у дітей, які навчаються у звичайних закладах дошкільної освіти. У дослідженні обґрунтовані та перевірені експериментально нові шляхи подолання спастичних рухових порушень у дітей раннього віку за допомогою засобів корекційно спрямованого фізичного виховання.

Монографія рекомендована фахівцям із фізичного виховання, фізичної реабілітації, ерготерапевтам, студентам відповідних факультетів педагогічних та медичних вузів, батькам хворих дітей.

ISBN 978-966-949-207-4

PD9477

© Мога М. Д., 2019

УДК 376–056.29:796.011.3(043.3)

ББК 74.100.54

*Recommended for publication by the Academic Council of National
Pedagogical Drahomanov University
(protocol №4 from 31.10.2019).*

Reviewers:

Sinyov V.M., Professor, PhD in Pedagogical Sciences, Professor of the Psychocorrectional Pedagogy Department, Acting of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University;

Vykhlyaev U.M., Professor, PhD in Pedagogical Sciences, Professor of the Biosafety and Human Health Department, National Technical University of Ukraine ("Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute");

Globa O.P., PhD in Pedagogical Sciences, Professor of the Orthopedics, Orthopsychology and Rehabilitation Department, National Pedagogical Drahomanov University.

Moga M. D.

M 74   Motor sphere correction of tender age children with spastic syndrome
/ M. D. Moga – Vinnytsia: TVORY, 2019. – 444 p.

ISBN 978-966-949-207-4

The theoretical and methodological bases of motor sphere correction of tender age children with spastic paresis forms by physical education means are considered in the monograph. First, there are various types of spastic movement disorders of the cerebral and spinal levels. This category of children with neuro-orthopedic pathology holds the leading position, and this applies not only to cerebral palsy. The relatively unexplained central (pyramidal) cerebral and spinal paresis, which is also observed in children who study at common pre-school, has become quite common. The study substantiates and validates experimentally new ways of overcoming spastic motor disorders of tender age children with the help of correctional physical education.

The monograph is recommended by specialists of physical education, physical rehabilitation, ergotherapists, students of relevant faculties of pedagogical and medical universities, parents of sic children.

ISBN 978-966-949-207-4

© Moga M. D., 2019

Зміст

Перелік умовних значень, символів, одиниць вимірювань, скорочень	9
Вступ	11
 РОЗДІЛ 1. Актуальні проблеми фізичного виховання дітей зі спастичними формами парезів..... 15	
1.1. Сучасний етап становлення корекційного фізичного виховання дітей зі спастичними формами парезів 15	
1.2. Принципи побудови корекційного фізичного виховання дітей зі спастичними руховими порушеннями 116	
1.2.1. Універсальні принципи подолання рухових порушень центрального типу 116	
1.2.2. Спеціальні принципи корекційного фізичного виховання дітей раннього віку зі спастичними формами рухових порушень 139	
Висновки до розділу.....	187
Список використаної літератури.....	190
 РОЗДІЛ 2. Моделювання системи корекційного фізичного виховання дітей зі спастичними формами парезів 203	
2.1. Структурні компоненти системи	203
2.1.1. Педагогічна діагностика рухових порушень..... 206	
2.1.2. Планування корекційних заходів 208	
2.1.3. Зміст фізичної реабілітації 210	
2.1.4. Управління корекційними заходами 211	
2.1.5. Ієархія системоутворюючих чинників 212	
2.2. Взаємозв'язки та взаємовпливи компонентів системи.....	218
2.3. Пріоритетні компоненти системи	220
Висновки до розділу.....	222
Список використаної літератури.....	223

РОЗДІЛ 3. Особливості моторної сфери дітей раннього віку зі спастичними формами парезів	229
3.1. Загальні особливості психофізичного розвитку дітей зі спастичними формами парезів.....	229
3.2. Особливості діагностики спастичності м'язів у дітей раннього віку.....	236
3.3. Вплив спастики на міофасциальний комплекс дитини .	269
3.4. Специфіка рухових порушень у досліджуваної категорії дітей.....	280
3.5. Класифікація спастичних форм рухових порушень...	308
Висновки до розділу.....	325
Список використаної літератури.....	329
РОЗДІЛ 4. Система корекційного фізичного виховання дітей 1–3 років зі спастичними формами парезів церебрального і спінального рівнів	339
4.1. Універсальна корекційна стратегія подолання наслідків центральних парезів.....	339
4.2. Методичні особливості адаптивного фізичного виховання дітей зі спастичними формами парезів	349
4.3. Індивідуально-диференційований підхід до корекції рухових порушень центрального типу	388
4.3.1. Особливості корекції рухових порушень при спастичному геміпарезі.....	388
4.3.2. Особливості корекції рухових порушень при м'язової дистонії	391
4.4. Експериментальна перевірка програм корекційного фізичного виховання дітей раннього віку зі спастичними формами парезів.....	397
Висновки до розділу.....	407
Список використаної літератури.....	411
Бібліографія	416

CONTENT

List of conventions, symbols, units of measurements, abbreviations	9
Introduction	11
SECTION 1. Current problems of corrective physical education of children with spastic paresis forms	15
1.1. The modern stage of corrective physical education formation of children with spastic paresis	15
1.2. Principles of constructing correctional physical education of children with spastic motor disorders.....	116
1.2.1. Universal principles of central movement disorders overcoming	116
1.2.2. Special principles of correctional physical education of tender age children with motor disorders spastic forms	139
Section conclusions	187
References	190
SECTION 2. System modeling of the corrective physical education of children with spastic paresis forms	203
2.1. Structural components of the system	203
2.1.1. System components interconnections and interactions	206
2.1.2. Priority components of the system	208
2.1.3.....	210
2.1.4.....	211
2.1.5.....	212
Section conclusions	222
References	223
SECTION 3. Motor sphere peculiarities of tender age children with spastic paresis forms.....	229

3.1. General features of psychophysical development of children with spastic paresis	229
3.2. Diagnostics features of motor disorders spastic forms of tender age children	236
3.3.The effect of spasticity on the myofascial child complex.....	269
3.4 Movement disorders specificity of this children category.....	280
3.5 Classification of motor disorders spastic forms.....	308
Section conclusions	325
References	329
 SECTION 4. Corrective physical education system of 1– 3 years children with spastic paresis forms of cerebral and spinal levels.....	 339
4.1. Universal correction strategy for overcoming central paresis 4.2. Correction physical education methodical features of children with spastic paresis.....	339
4.3 Individually– differentiated approach to the correction of central type motor disorders.....	388
4.3.1. Correction features of movement disorders of spastic hemiparesis	388
4.3.2. Correction features of movement disorders of muscular dystonia	391
4.4. Experimental testing of correctional physical education programs of tender children with spastic paresis	397
Section conclusions	407
Conclusions	411
References	416